

9. Губська О.В. Дискреція та її межі: що говорить про це національне та міжнародне законодавство. *Судебно-юридическая газета*. 2020. URL: <https://bit.ly/3qSzVo9>.

10. Щодо виплати матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань держслужбовцям. *Держслужбовець*. 2017. Липень. № 7. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/2017/july/issue-7/article-28916.html>.

11. Про службові жилі приміщення : Рада Міністрів Української РСР від 4 лютого 1988 року № 37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/37-88-%D0%BF/ed20200714#Text>.

12. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>.

13. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

14. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>.

15. Про затвердження Положення про порядок надання службових жилих приміщень і користування ними в органах прокуратури та Положення про житлово-побутові комісії в органах прокуратури : Наказ Офісу Генерального прокурора від 17 липня 2020 року № 323. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0323905-20#Text>.

УДК 342.95:35.078.18

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.2.8>

ЛАВРЕНЧУК О.В., ТИЛЬЧИК О.В.

ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ ОЗНАКИ ЗАХОДІВ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ GENERAL AND SPECIAL FEATURES OF PROCEDURAL COMPULSION MEASURES

У роботі здійснено змістовний аналіз ознак адміністративного примусу та запропоновано авторське визначення загальних та спеціальних ознак заходів процесуального примусу. Установлено, що адміністративний примус характеризується такими основними ознаками: 1) національне законодавство передбачає дві правові підстави застосування заходів адміністративного примусу, як-от вчинення протиправного діяння та виникнення надзвичайних обставин чи ситуацій; 2) підстави застосування заходів адміністративного примусу обов'язково повинні бути закріплені в національному законодавстві, а їх реальне застосування має базуватись на актах застосування права; 3) заходи адміністративного примусу можуть мати як персоніфікований характер, так і неперсоніфікований; 4) застосування заходів адміністративного примусу завжди пов'язане з тимчасовим обмеженням прав і свобод особи, яке здійснюється вповноваженими на те владними суб'єктами; 5) заходи адміністративного примусу можуть застосовуватись: а) із метою відвертання ймовірних шкідливих наслідків для особи, суспільства та держави; б) із метою припинення вже розпочатого протиправного діяння, яке триває у часі; в) із метою забезпечення процедурного чи процесуального адміністративного провадження; г) із метою притягнення винних осіб до відповідальності; ґ) із метою відновлення правового стану, який існував до моменту вчинення протиправних дій. Запропоновано серед ознак, які характеризують заходи процесуального примусу, виокремлю-

© ЛАВРЕНЧУК О.В. – здобувач кафедри адміністративного та господарського права (Запорізький національний університет)

© ТИЛЬЧИК О.В. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки (Університет державної фіскальної служби України)

вати такі: 1) підставою для застосування заходів процесуального примусу є вчинення протиправного діяння учасником адміністративного судочинства; 2) заходи процесуального примусу завжди мають персоніфікований характер, адже застосовуються до конкретного учасника адміністративного судочинства; 3) такі заходи можуть бути застосовані виключно адміністративним судом; 4) кожне рішення адміністративного суду про застосування заходу процесуального примусу потребує документального оформлення у вигляді відповідної ухвали суду чи постанови суду про накладення адміністративного стягнення; 5) заходи процесуального примусу переслідують одну загальну мету – забезпечення адміністративного провадження у справі та декілька спеціальних цілей: а) спонукання відповідних осіб до виконання встановлених у суді правил; б) добросовісне виконання процесуальних обов'язків; в) припинення зловживання правами та запобігання створенню протиправних перешкод у здійсненні судочинства.

Ключові слова: адміністративний примус, заходи адміністративного примусу, заходи процесуального примусу, обмеження прав і свобод особи, ознаки заходів процесуального примусу.

The article conducts a comprehensive analysis of the measures of procedural compulsion and provides the author's definition of general and special features of the measures of procedural compulsion. It is established that administrative coercion is characterized by the following main features: 1) national legislation enshrines two legal grounds for the application of measures of administrative coercion – the commission of an illegal act and the emergence of extraordinary circumstances or situations; 2) the grounds for the application of measures of administrative coercion must be consolidated in national law, and their actual application must be based on acts of law enforcement; 3) measures of administrative coercion may be both personalized and impersonal; 4) the application of measures of administrative coercion is always associated with the temporary restriction of the rights and freedoms of the person that is carried out by authorized bodies; 5) measures of administrative coercion may be applied: a) in order to prevent probable harmful consequences for a person, society and the state; b) to terminate already initiated illegal act which proceeds in time; c) in order to ensure procedural administrative proceedings; d) in order to bring the perpetrators to justice; e) in order to restore the legal status that existed before the commission of illegal acts. It is proposed to distinguish the following among the features that characterize the measures of procedural compulsion: 1) the basis for the application of procedural compulsion measures is the commission of an illegal act by a participant in administrative proceedings; 2) measures of procedural compulsion are always personalized, because they are applied to a particular participant in administrative proceedings; 3) such measures may be applied only by an administrative court; 4) each decision of the administrative court on the application of a measure of procedural compulsion requires document in the form of a relevant court ruling or court ruling on the imposition of an administrative penalty; 5) measures of procedural compulsion pursue one general goal – to ensure administrative proceedings in the case and several special purposes: a) encouraging the relevant persons to comply with the rules established by the court; b) conscientious performance of procedural duties; c) termination of the abuse of rights and preventing the creation of illegal obstacles to the administration of justice.

Key words: administrative coercion, measures of administrative coercion, measures of procedural compulsion, restriction of rights and freedoms of man, features of measures of procedural compulsion.

Вступ. Про ознаки та види заходів адміністративного примусу в науковій літературі точаться дискусії з 20-х років минулого століття, коли в УСРР у 1927 році був ухвалений Адміністративний кодекс, який закріплював розділи, присвячені підставам та порядку застосування органами державної влади окремих видів примусових заходів [1]. За століття ситуація мало в чому змінилася, тому дискусії продовжуються стосовно як визначення адміністративного примусу та його ознак, так і класифікації заходів адміністративного примусу. Пояснюється такий стан ре-

чей тим, що, по-перше, змінюється (трансформується) з об'єктивних причин державно-владний вплив на суспільні відносини (командно-адміністративні методи управління замінюються гармонійним поєднанням приписів, заборон та дозволів), по-друге, з кожним десятиліттям ускладнюється суспільне життя, яке потребує нових форм реагування держави, зокрема, у вигляді закріплення в національному законодавстві нових видів заходів адміністративного примусу, по-третє, безсистемність сучасної науки адміністративного права призводить до термінологічного хаосу в категоріальному апараті цієї галузевої науки.

Заходи процесуального примусу, безумовно, є одним із видів заходів адміністративного примусу, але це безапеляційне твердження, яке висловлюється в науковій літературі, потребує послідовного наукового обґрунтування.

Зазначені обставини свідчать про актуальність теми статті та про необхідність проведення подальшого аналізу ознак заходів процесуального примусу та специфічних ознак заходів процесуального примусу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання визначення ознак заходів адміністративного примусу розглядали у своїх наукових працях В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, Ю.П. Бітяк, А.С. Васильєва, І.П. Голосниченко, О.Т. Зима, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, Д.М. Лук'янець, О.І. Миколенко, В.Д. Сорокін та ін. У наукових джерелах пропонувались, по-перше, різні концепції адміністративного примусу, кожна з яких по-своєму розкривала його зміст, по-друге, різні критерії класифікації заходів адміністративного примусу (до слова, серед видів заходів адміністративного примусу до 2005 року, як правило, не виокремлювали окрему групу заходів процесуального примусу), по-третє, різні підходи до визначення ознак адміністративного примусу (навіть представники однієї концепції адміністративного примусу пропонували суперечливий набір ознак, що характеризували це правове явище). При цьому в науці адміністративного права вкрай мало ґрунтовних досліджень, присвячених власне ознакам заходів процесуального примусу. Переконані, що такі дослідження мають бути складником реформування і вдосконалення адміністративного процесуального законодавства.

Постановка завдання. Основними завданнями, розв'язанню яких присвячена ця стаття, є такі:

- 1) надати змістовний аналіз ознак адміністративного примусу, які виокремлюють у науковій літературі;
- 2) запропонувати авторський перелік загальних та спеціальних ознак заходів процесуального примусу.

Результати дослідження. Заходи процесуального примусу закріплені в Главі 9 Розділу І КАС України. Їх визначення в ч. 1 ст. 144 КАС України дає лише приблизне уявлення про цей вид заходів адміністративного примусу, тому виникає необхідність комплексної характеристики цих заходів, зважаючи на загальні підходи до визначення адміністративного примусу, що представлені в науковій літературі.

Першою проблемою, яка завжди виникає під час характеристики заходів адміністративного примусу, є відповідь на питання про те, що є підставою для застосування цих заходів. Так, наприклад, Д.М. Бахрах у 80-х та 90-х роках минулого століття наполегливо доводив тезу про те, що єдиною підставою застосування заходів адміністративного примусу є вчинення протиправного діяння (підкреслюємо, що йдеться не про вчинення правопорушення, яке обов'язково характеризується наявністю складу правопорушення (суб'єкта, суб'єктивної сторони, об'єкта та об'єктивної сторони), а про вчинення протиправного діяння, яке може не відповідати вимогам складу правопорушення) [2, с. 13]. Ця логіка була взята на озброєння законодавцем, коли ухвалювався Закон України «Про Національну поліцію». Нормативно-правовий акт закріпив поняття «поліцейський захід», яке визначив як «дію або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень» [3, ст. 29]. Тобто поліцейські заходи (як вид заходів адміністративного примусу) не охоплюють своїм змістом заходи превентивного характеру.

Водночас більшість науковців, які займалися і сьогодні займаються проблематикою адміністративного примусу (А.Т. Комзюк, О.І. Миколенко, В.О. Продаєвич та ін.), вказують на те, що підставою для застосування заходів адміністративного примусу може бути не тільки вчинення протиправного діяння, а й надзвичайна обставина чи ситуація (аварія, стихійне лихо, інфекційна хвороба та ін.). Так, наприклад, В.О. Продаєвич стосовно цього зазначає: «Важко погодитись із

таким підходом до визначення правового примусу. На нашу думку, правовий примус не завжди пов'язаний тільки з протиправним діянням» [4, с. 34].

Повністю підтримуємо такий підхід, адже адміністративний примус – це обмеження прав і свобод особи, яке здійснюється вповноваженими на те владними суб'єктами на підставі та в порядку, що передбачені національним законодавством. Так, Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» закріплює перелік заходів, які, з одного боку, застосовуються для забезпечення режиму надзвичайного стану, з іншого – тимчасово обмежують права і свободи осіб, які перебувають на території, де введено надзвичайний стан, як-от: а) заборона проведення масових заходів, крім заходів, заборона на проведення яких встановлюється судом; б) обмеження руху транспортних засобів та їх огляд; в) примусове відчуження або вилучення майна у юридичних і фізичних осіб; г) установа особливого режиму в'їзду і виїзду, а також обмеження свободи пересування на території, де вводиться надзвичайний стан; ґ) заборона страйків; д) посилення охорони громадського порядку та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення та народного господарства [5, ст. 16]. Так, наприклад, такий захід, як «обмеження руху транспортних засобів та їх огляд», є класичним заходом адміністративного примусу, головна мета якого – запобігти настанню можливих шкідливих наслідків для окремої особи, групи осіб, суспільства взагалі чи держави. Уповноваженим суб'єктам для застосування цього заходу не потрібно чекати на вчинення протиправного діяння, а достатньо наявності ймовірної загрози вчинення таких протиправних діянь чи загрози настання інших шкідливих наслідків у вигляді розповсюдження хвороби, пожежі, шкоди здоров'ю людини та ін.

Якщо звернутися до особливостей заходів процесуального примусу, то підставою їх застосування є протиправна поведінка учасників адміністративного судочинства. На це звертається увага у ч. 1 ст. 144 КАС України.

Таким чином, можна зробити висновок, що для застосування заходів адміністративного примусу національне законодавство передбачає такі дві правові підстави, як вчинення протиправного діяння та виникнення надзвичайних обставин чи ситуацій. Підставою для застосування заходів процесуального примусу є вчинення протиправного діяння учасниками адміністративного судочинства.

Другою ознакою адміністративного примусу, яка викликає дискусію в науковому середовищі, є те, що адміністративний примус завжди носить персоналізований характер. Так, наприклад, Д.М. Бахрах стверджує, що «правовий примус застосовується тільки до певних суб'єктів права (осіб і організацій)» [2, с. 14]. Цей висновок є логічним, якщо єдиною підставою для застосування заходів адміністративного примусу визнати вчинення протиправного діяння (це і доводить у своїх працях Д.М. Бахрах). Звичайною реакцією з боку держави на протиправне діяння є застосування компетентним суб'єктом правової санкції до особи, яка вчинила протиправне діяння. Правові санкції (у національних правових системах) завжди мають персоналізований характер, бо застосовуються конкретно до тієї особи, яка вчинила протиправне діяння. Адміністративний примус, як уже підкреслювалось вище, є обмеженням прав і свобод особи, яке здійснюється вповноваженими на те владними суб'єктами на підставі та в порядку, що передбачені національним законодавством. Таке обмеження може носити як індивідуальний характер (під час застосування до правопорушника адміністративних стягнень, передбачених ст. 24 КУпАП), так і колективний (митний контроль здійснюється не стосовно конкретної особи, а стосовно всіх осіб, які перетинають кордон України; вимоги дотримання карантину стосуються не конкретної особи, а всіх осіб, які перебувають на території України).

Специфікою заходів процесуального примусу є те, що вони мають суто індивідуальний характер. Тобто попередження, привід, штраф чи будь-який інший вид заходу процесуального примусу застосовується до конкретної особи, яка є учасником адміністративного судочинства.

Отже, заходи адміністративного примусу можуть мати як персоналізований характер, так і неперсоналізований, тоді як заходи процесуального примусу завжди мають персоналізований характер.

Наступна ознака адміністративного примусу, на яку свого часу звертав увагу С.С. Алексєєв, полягає в тому, що підстави застосування заходів примусу обов'язково повинні бути закріплені в національному законодавстві, а їх реальне застосування має базуватись на актах застосування права [6, с. 158]. Із респішою частиною твердження С.С. Алексєєва погоджуємось, адже це певна аксіома у сфері юриспруденції, оскільки суб'єкти владних повноважень не можуть на власний розсуд застосовувати заходи адміністративного примусу. У національному законодавстві передбачені правові підстави та порядок їх застосування, а також коло суб'єктів, які можуть застосу-

вати та до яких може бути застосований певний вид заходів примусу. Друга ж частина твердження С.С. Алексєєва потребує роз'яснення, адже практика правозастосування більш різноманітна, ніж теоретичні конструкції, які пропонує теорія права. Так, наприклад, у положеннях КУпАП передбачено підстави застосування такого заходу, як доставлення порушника до підрозділу Національної поліції (ст. 259 КУпАП). При цьому в нормативно-правовому акті нема жодного слова про акт, яким оформлюється застосування такого заходу примусу. Виходить, що доставлення порушника не має документального оформлення і базується виключно на інтелектуальному акті застосування права. Щоб застосувати цей захід примусу суб'єкту правозастосування достатньо у голові сформулювати відповідне рішення. В умовах діджиталізації публічного управління такі інтелектуальні акти застосування права стають розповсюдженими (як-от рішення про внесення відомостей у державний реєстр), але в науковій літературі їх чомусь не досліджують, а також уникають їх характеристики під час визначення системи актів застосування права.

КАС України передбачає для кожного виду заходу процесуального примусу документальні акти застосування права (різні ухвали суду, постанову про накладення адміністративного стягнення). Тобто кожне рішення адміністративного суду про застосування заходу процесуального примусу потребує документального оформлення.

В.О. Продаєвич стверджує, що заходи адміністративного примусу застосовуються, «по-перше, як крайній засіб забезпечення і охорони правопорядку та пов'язані з притягненням винних осіб до адміністративної відповідальності, по-друге, як заходи, направлені на попередження і припинення можливих або вчинюваних правопорушень чи шкідливих наслідків для держави, суспільства й окремих громадян» [4, с. 38]. Ця ознака, на нашу думку, може виокремлюватися під час характеристики адміністративного примусу, але вона не є обов'язковою, тобто такою, яка б розкривала сутність цього правового явища. Дійсно, якщо розмірковувати про значення заходів адміністративного примусу порівняно з іншими методами державного управління (до слова, про них у сучасній літературі вже майже не згадується), то на відміну від методів переконання та заохочення адміністративний примус використовується як крайній засіб забезпечення й охорони правопорядку в країні. Це типова ситуація для всіх країн, навіть тих, які мають демократичний політичний режим. Коли в державі заходи переконання та заохочення не досягають бажаного результату, то держава вимушена звертатися до арсеналу заходів адміністративного примусу.

Наступна ознака адміністративного примусу, яка є важливою для подальшої класифікації його заходів, полягає в тому, що заходи примусу тимчасово обмежують права і свободи особи, переслідуючи при цьому різні цілі. Можна виокремити такі цілі застосування заходів адміністративного примусу:

- запобігання настанню ймовірних шкідливих наслідків для особи, суспільства та держави (заходи попередження);
- припинення вже розпочатого протиправного діяння, яке триває в часі (заходи припинення);
- забезпечення процедурного чи процесуального адміністративного провадження (заходи процедурного та процесуального характеру);
- притягнення винних осіб до відповідальності (заходи адміністративної відповідальності);
- відновлення правового стану, який існував до моменту вчинення протиправних дій (адміністративно-відновлювальні заходи).

Як видно із запропонованого переліку основних цілей, всі заходи процесуального примусу переслідують одну загальну мету – забезпечення адміністративного провадження у справі. КАС України конкретизує цю загальну мету, зазначаючи, що заходи процесуального примусу застосовуються «з метою спонукання відповідних осіб до виконання встановлених у суді правил, добросовісного виконання процесуальних обов'язків, припинення зловживання правами та запобігання створенню протиправних перешкод у здійсненні судочинства» [7, ст. 144]. Тобто законодавець перерахував цілі, які досягаються під час застосування окремих видів процесуального примусу. Так, наприклад, із метою спонукання відповідних осіб до виконання встановлених у суді правил попередження та видалення із залу судового засідання задля добросовісного виконання процесуальних обов'язків застосовується привід, а з метою припинення зловживання правами та запобігання створенню протиправних перешкод у здійсненні судочинства застосовується штраф.

Наступна ознака адміністративного примусу полягає в тому, що заходи примусу застосовує широке коло вповноважених на те суб'єктів. Так, О.В. Джафарова та В.О. Іванцов наголошують, що «... заходи адміністративного примусу застосовуються, як правило, органами виконавчої

влади та посадовими особами. Лише в окремих випадках (як виняток) їх застосування покладається на суди (суддів) і представників окремих об'єднань громадян» [8, с. 59–61]. Можливо, у 2007 році, коли була написана наукова праця О.В. Джафарової та В.О. Іванцова, реальний стан речей у суспільстві відповідав цим висновкам. Сьогодні ж слід визнати той факт, що заходи адміністративного примусу вповноважені застосовувати не тільки органи виконавчої влади, а й інші органи державної влади (як-от СБУ) та місцевого самоврядування, а також громадські об'єднання (громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку і державного кордону, порядок створення та повноваження яких визначені у Законі України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [9]). З огляду на те, що встановити точне коло суб'єктів, які вповноважені сьогодні застосовувати заходи адміністративного примусу, майже не видається можливим (основна причина – динамічність та нестабільність національного законодавства в цій частині), вважаємо таку ознаку адміністративного примусу несуттєвою. Її виокремлення серед інших ознак адміністративного примусу допомагає лише осягнути обсяг проблематики у сфері правового закріплення підстав та порядку застосування заходів примусу, але не розкриває їх сутності та не вказує на відмінності порівняно з іншими правовими явищами (як-от адміністративні санкції). Водночас ця ознака розкриває особливості заходів процесуального примусу, адже КАС України чітко наголошує на тому, що такі заходи можуть бути застосовані виключно адміністративним судом (ч. 2 ст. 144 КАС України).

Висновки. Установлено, що адміністративний примус характеризується такими основними ознаками: 1) національне законодавство передбачає дві правові підстави застосування заходів адміністративного примусу, як-от учинення протиправного діяння та виникнення надзвичайних обставин чи ситуацій; 2) підстави застосування заходів адміністративного примусу обов'язково повинні бути закріплені в національному законодавстві, а їх реальне застосування базуватись на актах застосування права; 3) заходи адміністративного примусу можуть мати як персоніфікований характер, так і неперсоніфікований; 4) застосування заходів адміністративного примусу завжди пов'язане з тимчасовим обмеження прав і свобод особи, яке здійснюється вповноваженими на те владними суб'єктами; 5) заходи адміністративного примусу можуть застосовуватись: а) із метою відвертання ймовірних шкідливих наслідків для особи, суспільства та держави (заходи попередження); б) із метою припинення вже розпочатого протиправного діяння, яке триває у часі (заходи припинення); в) із метою забезпечення процедурного чи процесуального адміністративного провадження (заходи процедурного та процесуального характеру); г) із метою притягнення винних осіб до відповідальності (заходи адміністративної відповідальності); ґ) із метою відновлення правового стану, який існував до моменту вчинення протиправних дій (адміністративно-відновлювальні заходи).

Більшість із перерахованих вище ознак притаманні також заходам процесуального примусу, які є одним із видів заходів адміністративного примусу. Водночас положення національного законодавства дозволяють виокремити спеціальні ознаки, що характеризують виключно заходи процесуального примусу: 1) підставою для застосування заходів процесуального примусу є вчинення протиправного діяння учасником адміністративного судочинства; 2) заходи процесуального примусу завжди мають персоніфікований характер, адже застосовуються до конкретного учасника адміністративного судочинства; 3) такі заходи можуть бути застосовані лише адміністративним судом; 4) кожне рішення адміністративного суду про застосування заходу процесуального примусу потребує документального оформлення у вигляді відповідної ухвали суду чи постанови про накладення адміністративного стягнення; 5) заходи процесуального примусу переслідують одну загальну мету – забезпечення адміністративного провадження у справі та декілька спеціальних цілей: а) спонукання відповідних осіб до виконання встановлених у суді правил; б) добросовісне виконання процесуальних обов'язків; в) припинення зловживання правами та запобігання створенню протиправних перешкод у здійсненні судочинства.

Список використаних джерел:

1. Адміністративний кодекс УСРР 1927. Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. Кол. Ю.С. Шемшученко [та ін.]. Київ : Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1998. 2004. URL: https://leksika.com.ua/19820510/legal/administrativniy_kodeks_usrr_1927
2. Бахрах Д.Н. Административная ответственность граждан в СССР : Учебное пособие. Свердловск : Издательство Уральского университета, 1989. 204 с.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

4. Продаєвич В.О. Місце адміністративної відповідальності в системі заходів адміністративного примусу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2007. 200 с.
5. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16.03.2000. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 23. Ст. 176.
6. Алексеев С.С. Механизм правового регулювання в соціалістическом государстве. Москва : Юрид. лит., 1966. 187 с.
7. Кодекс адміністративного судочинства. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15?find=1&text=заходи#Text>
8. Джафарова О.В., Іванцов В.О. Проблеми класифікації заходів адміністративного примусу. *Актуальні проблеми державного управління*. 2007. № 1 (31). С. 59–67.
9. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22.06.2000. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 40. Ст. 338.

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.2.9>

МАЛЕТИЧ М.М.

ПРО КОНСУЛЬТАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ В СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОВАДЖЕНЬ

ON CONSULTATIVE PROCEDURE IN THE SYSTEM OF ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS

У статті розглянуто нові види адміністративних процедур, що виникають у зв'язку зі збільшенням потреб суспільства у наданні інформації про порядок надання публічних та адміністративних послуг. Консультативні процедури за своїм змістом є близькими до роз'яснювальної інтерпретаційної діяльності, додаткової за своїм призначенням та, як правило, такої за своїми часовими межами, що передре основному адміністративному провадженню (процедурі).

Автором зроблено висновок про те, що значення консультативних процедур загалом недооцінюється, а порядок їх здійснення часто не має достатньої деталізації щодо процедурних вимог. Тому важливо не тільки сприяти формуванню сучасних національних стандартів надання адміністративних послуг, а й забезпечити їх відповідність консультативним процедурам та іншим пов'язаним провадженням.

Сформульовані висновки стосовно розвитку адміністративно-процедурного законодавства з необхідністю вдосконалення суміжних видів адміністративних проваджень: консультативних процедур, інформаційного обслуговування, надання адміністративних послуг тощо. Консультативні процедури вимагають розвитку у взаємозв'язку із закріпленою в законі компетенцією адміністративного органу щодо розгляду адміністративних справ певних видів. Консультативні процедури не можуть надаватися адміністративними органами за визначеними законом сферами наданої компетенції. У результаті консультативної процедури приймаються обов'язкові або факультативні консультативні рішення, а у разі стандартизованої консультативної процедури – стандартизовані консультативні рішення.

Ключові слова: консультативна процедура, адміністративне провадження, компетенція, адміністративний орган, закон, рішення, онлайн-консультування, онлайн-конференція консультаційного характеру.